

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Toel II : 1a, Blaast de Bazuin

Vrijdag 8 Augustus 1902.

Hagg. I : 4, Is het door u lieben wel de tijd dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis mocht zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtwijz te adresseren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan „de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN.” — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

De Theol. School werd 4en dezer blijde verrast door het bericht van den heer K. Velding, notaris te Joure, dat wijlen de heer D. J. Brunings te Joure haar een legaat heeft vermaakt van duizend gulden, vrij van successierechten.

PLAATSELIJKE KERKEN.

AMSTERDAM (Overtoom), 22 Juli 1902. Tot blijdschap van Kerkeraad en Gemeente samen, maakte onze geliefde Leeraar Ds. G. Wisse Jr. op 11. Zondag na de godsdienst-oefening ons bekend, dat Z.Eerw. met volle vrijmoedigheid bedaukt had voor de roeping der Kerk te Hoogeveen. Dat de hooge goedkeuring des Zenders op het besluit Zijns dienaars more gezien worden, bidden we van den Koning der Kerken af, alsook dat de teurgestelde Gen. van Hoogeveen weldra den man Zijns Raads zich moge geschenken zien.

Namens den Raad der Geref. Kerk van Overtoom,
A. A. VAN OOSTAAL, Scriba.

HOOGVEEN. 31 Juli 1902. Door den Kerkeraad der Geref. Gemeente alhier is een tweetal geformeerd, bestaande uit de Predikanten Th. Oegema te Wildervank en H. Teerink te Amersfoort.

Namens den Kerkeraad,
J. YMKER HZ., Scriba.

DE LEEK, 3 Aug. 1902. Hedenmorgen na de godsdienst-oefening mochten wij van onzen geachten Leeraar Ds. H. J. Heida het ons verblijdende woord hooren, dat hij voor de roeping van de Geref. Kerk te Driesum had bedaukt. Dat 's Heeren zegen op dit besluit ruste.

Namens den Kerkeraad,
A. H. SIKKEMA, Scriba.

MINNERTSGA, 5 Aug. 1902. Onze zeer geachte Leeraar Ds. S. v. d. Wal heeft, tot groote blijdschap van Kerkeraad en Gemeente, bedaukt voor de roeping der Geref. Kerk te Ezinge.

Namens den Kerkeraad,
D. T. WIERSMA, Scriba.

CLASSEN.

Classis Dokkum.

De Classis Dokkum geeft hierdoor kennis aan de Geref. Kerken in Nederland, dat op hare vergadering

van 24 Juli door den Eerw. Heer M. Elsinga, Cand. a/d Theol. School, het praep. examen is afgelegd, en voornoemde Candidaat door de Classis met algemeene stemmen is toegelaten om te staan naar den Dienst des Woords en der Sacram. in de Geref. Kerken.

In naam der Classis,
S. TEOMP, Scriba.

Classis Axel.

De Classis Axel van Gereformeerde Kerken heeft, hierin gesteund door Deputaten ad hoc der provinciale Synode, in hare vergadering van den 29sten Juli 1902, aan den Weleerw. heer Ds. W. A. Vrolijk, Dienaar des Woords bij de Gereformeerde Kerk te Zaamslag B, op zijn verzoek *vervol emeritaat* verleend, ingaande 1 Augustus 1902, wegens voortdurende ongesteldheid en lichaamszwakte.

Namens de Classis voornoemd,
J. THOLEN, Scriba.

Classis Gorinchem.

De Classis Gorinchem vergadert D. V. op Donderdag 4 September. Opgaven voor het Agendum worden ingewacht tot 20 Aug. e.k. aan het adres van den heer J. Snoek, Langedijk te Gorinchem.

Namens de roepende Kerk van Gorinchem,
4 Aug. 1902. J. VAN ANDEL.

Classis Zutphen.

Vergadering van bovengenoemde Classis D. V. Woensdag 10 Sept. te Zutphen. Stukken enz. voor het Agendum gelieve men vóór of op 27 Aug. te zenden aan het adres van dhr. H. Ormel te Barchem.

Namens den raad der
Geref. Kerk van Aalten A,
J. GOMMER.

ONTVANGSTEN.

Inw. Zending en Bijbelesch.
in N-Brab. en Limb.

Met hartelijken dank ontvangen:
Jaarl. bijdrage v.d. Geref. K. te Heinoord f 2,—
Van de Commissie voor h. houden v. Zendingen in Zeenw.-Vlaanderen - 25,—
Van H. B. te Amsterdam - 5,—
Gift v/d Geref. K. te Aalst - 2,50
Door J. F. H. ene obligatie 3½ N. W. S. groot f 100,—, indertijd belegd uit collectegeld der Gereformeerde kerk te Sas van Gent - 100,—
Extra collecten voor het kerk: 's Gravenmoer f 8,25,
Dussen f 5,65, Tilburg f 8,—, Helenaveen f 1,—.

Nu vatten we weer een weinig moed. Misschien kan Roermond nog behouden worden. Wanneer we maar voldoende toezegging van jaarlijksche bijdragen ontvangen, dan kan het. De heer J. F. H. beloofde reeds f 10,— jaarlijks bij te dragen. Wie helpt verder? Geve de Heere meer en meer belangstelling in onzen zoo noodzakelijken en moeilijken arbeid onder on- en bijgeloof; een arbeid, die aanvankelijk zoo rijk gezegend wordt.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, penningm.

Raamsdonk, 4 Aug. 1902.

Prov. Kas voor hulph. Kerken in Overijsel.

Van Hardenberg-Heemse B, coll. f 13,33

De Penningmeester,
SCHEPS, v. d. M.

Deventer, 5 Aug. '02.

Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Sijbeema, gev. in het kerkzakje te Marrum f 2,50
Van A. Gruijs Sr. te Zaandam, van zijn verkoop van gebr. postzegels - 2,—
Pinkstercoll. Homberg, Duitschl. - 9,69
Door Ds. Gommer, van den heer Jb. Heins te Homberg - 3,—
Pinkstercoll. Scherpenzeel - 12,58
Nieuworp - 42,20
Door Ds. Kapteijn te Axel, een gedeelte van de opbrengst der verkochte goedere van de ontbon-

dene Commissie voor het houden van Zend. feesten in Zeenw.-Vlaanderen - 25,—
Door G. Dekker, van de Ger. Zend. Vereen. te Westzaan - 20,—
Pinkstercollecte Heerde - 13,59
" Barneveld - 43,—
" Voorst - 22,99
" Wapenveld - 4,50

N. B. Vermelding in „De Bazuin” geschiedt alleen op verzoek.

B. DE MOEN, Quaestor.

Doesborgh, 2 Aug. 1902.

Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van G. v. d. Berg namens Zendingsofdeeling van de Chr. Jongel. Vereen. Thimotheüs te Rotterdam f 6,66
Van Ds. Lamberts te Eumafil gev. in 't kerkz. f 2,50
Van de Zendingvereeninging aldaar - 7,10

Van P. J. v. Bortel Schoondijke - 9,60
Door Ds. Kropveld van Mevr. Wed. Sl. te Overtoom als antwoord op de kleeft in de Heraut die „Kras maar waar was” - 2,50
Van Mev. P. v. Leeuwen Alfen a/d R. iederen dag een cent - 3,65
Van N. N. te Zuidland - 10,—
Ontv. per postw. van J. v. Oene te Kampen gevonden in 't kerkzakje - 1,—
Van J. Balhuizen Amsterdam door diakonen gecollect. - 2,50
Van Ds. Nieboer Burum, gevonden in 't kerkzakje - 2,50

Met vriendel. aanbeveling,
N. KOORS,
Oostvestplein 85.

Rotterdam, 4 Aug. 1902.

Zending op Soemba.

Verbetering. De collecte der Kerk te Ommen was niet, zooals er abusievelijk stond f 28— maar f 38.—

J. DUURSEMA, Quaestor.

Uithuizen, 4 Aug. '02.

DE VRIJE UNIVERSITEIT.

Het vrije, ruime, neutraal-kerkelijke, Gereformeerde-nationale standpunt, dat de Vrije Universiteit bij hare oprichting innam, is langzamerhand maar altijd verder verlaten.

Verschillende oorzaken hebben daartoe medegewerkt. Ten eerste de eischen van het kerkelijke leven. Men kan wel zeggen, dat eene hogeschool geen verplichtingen op zich neemt voor de toekomst harer leerlingen. Maar in de werkelijkheid doet men daar weinig mee en moet men een antwoord zoeken op de vraag, welke vooruitzichten er zijn voor de studenten van eene geheel vrije universiteit. Eene hogeschool moge nog zoo geleerd zijn, als ze geen toekomst biedt aan hare studenten, trekt zij geen toehoorders. Zoo goed als nooit wordt de wetenschap alleen om zich zelve beoefend; ieder, die studeeren gaat, zoekt langs dien weg ook een werkkring in staat, Kerk of maatschappij.

Ten tweede dreef de doeleantie van 1886 de Vrije Universiteit van haar breede, nationale standpunt af. Al was de doeleantie eene kerkelijke beweging, zij ging toch hoofdzakelijk uit van diezelfde mannen, die als Hoogleeraren werkzaam waren aan de Vrije Universiteit. Onwillekeurig, tegen wil en dank werd deze stichting in die beweging betrokken en in 1892 aan de uit de doeleantie geboren Kerken, zij het dan ook met een zeer rekbaar verband, vastgelegd.

Ten derde werd zij nog vaster in het kerkelijk garen verstrikt, toen in 1892 de vereeniging tot stand kwam tusschen de Kerken van '34 en die van '86. Zij kwam nu in nauw verband te staan met de broeders, die voor het grootste gedeelte tot dusver met hun Kerk en School uit eene andere gedachte geleefd

hadden en niet aanstonds geneigd en in staat waren, om op het standpunt der tegenpartij over te gaan. De gedachte, die aan de Vrije Universiteit ten grondslag lag en die, welke de separatie beheerschte, stonden te scherp tegenover elkaar, dan dat er terstond van verzoening sprake kon zijn. Misschien is er niet te veel mede bewoerd als gezegd wordt, dat de doeleerende Kerken en met haar de Vrije Universiteit van lieverlede gekomen zijn, waar zij van huis uit niet wezen wilden.

En eindelijk kwam aan dit alles nog toe, dat de Christ. Geref. Kerk bij hare vereeniging met de Ned. Geref. Kerken een „eigen inrichting” meebracht, die de Vrije Universiteit tot eene concurrentie en tot een compromis drong, waar zij eigenlijk naar haar oorspronkelijk standpunt verre boven verheven had moeten zijn.

Om al deze redenen is de Vrije Universiteit feitelijk niet meer, wat ze in den aanvang wilde wezen. Al heeft de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs, ook op haar laatste jaarvergadering in statuten, reglementen enz. nog geen enkele wijziging aangebracht, zij staat toch inderdaad niet meer, waar ze vroeger stond.

De Theol. Faculteit, schoon in zeer los verband tot de Kerken staande, is toch feitelijk niets anders dan eene Theol. School, die predikanten opleidt voor diezelfde Geref. Kerken, welke te Kampen daarvoor een eigen inrichting bezitten, en die daarom met deze worstelen moet om het bestaan.

Sommige broeders, deze evolutie aanschouwende, gevoelen smart over het prijsgeven van het oorspronkelijke, hooge ideaal. Dr. Hoedemaker noemde de Vrije Universiteit daarom krank in den levenswortel, wijl zij geen echte, nationale universiteit gebleven, maar tot eene vakschool gedaald was. (Bijgevoerd April-Mei 1902 bl. 91). Op de vergadering van

de Confessioneele Vereeniging den 4en Juni dezes jaars te Utrecht wees de Heer Schokking uit Amsterdam er op, dat met de oprichting der Vrije Universiteit iets geheel anders was bedoeld dan er van geworden is, en dat dit door sommigen in den kring der Vrije Universiteit ook wel gevoeld werd. (De Geref. Kerk 19 Juni 1902, in het Bijvoegsel.) En wie goed luisterde, kon soortgelijke klacht ook uit het woord van enkele broeders op den laatsten Universiteitsdag vernemen.

Het is daarom zeer goed te verstaan, dat de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs op haar laatste vergadering niet zoo aanstonds bereid was, om haar statuten, instructien en reglementen zoo te wijzigen, als door de Commissie was voorgesteld en dat zij het Advies der XXV niet dan met groote bezwaren en in de overtuiging, van groote concessien te doen, aannam. Als men het standpunt der genen, van wie men verschilt, begrijpt, wordt men billijk in zijn oordeel. De Vrije Universiteit staat thans op eene crisis, die voor haar toekomst van de grootste betekenis kan zijn. Zij moet, althans wat haar voornaamste faculteit, de Theologische, betreft, vooruit of achteruit. Zij moet kleur bekennen en duidelijk zeggen, wat zij wil zijn: faculteit naar den oorspronkelijken zin of vakschool; of duidelijker, eene Theol. faculteit, die het verband met heel de natie vasthoudt, of eene opleidingsschool van de Geref. Kerken.

De onbeslisbaarheid van de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs is eigenlijk de oorzaak, waarom in de Geref. Kerken de opleidingsquaesitie jaren lang aan de orde blijft. Als de Vereeniging wist wat zij wilde en wilde wat zij moest, als zij ten aanzien van haar standpunt en bedoeling duidelijk zich uitsprak, dan was er niets te doen en was heel het vraagstuk der opleiding in eens opgelost.

Dan was de rust en de vrede der Kerken in korten tijd hersteld.

Want als de Vereeniging eene besliste, royale keuze deed, dan zou zij slechts één van deze beide kunnen zeggen en doen. Zij zou of uitspreken: ik blijf met de Vrije Universiteit staan op het oorspronkelijk neutraal-kerkelijk standpunt en wil haar zooveel mogelijk tot een zegen stellen voor het gansche volk; of zij zou openlijk erkennen: dat oorspronkelijk standpunt is onhoudbaar, de Vrije Universiteit moet, althans wat hare Theol. faculteit betreft, haar neutraal-kerkelijke, nationale positie verlaten en een opleidingsschool worden van de Gereformeerde Kerken. Tusschen deze twee staat de Vrije Universiteit; een van beide moet zij kiezen; een derde is niet mogelijk. In zoover heeft Ds. Klaarhamer gelijk, als hij zegt, dat School en Faculteit evenmin te vereenigen zijn als olie en water.

Hoe nu ook de Vereeniging bij deze ernstige keuze besliste, in beide gevallen zou de quaesitie der opleiding opgelost en de vrede der Kerken hersteld zijn.

Want gegeven het eerste geval en aangenomen, dat de Vrije Universiteit haar oorspronkelijk standpunt handhaafde en daartoe, voor zoover zij feitelijk er van afweek, terug keerde, dan zou terstond de sympathie voor de Vrije Universiteit algemeen zijn en zou terstond ook het goed recht van het bestaan der Theol. School boven allen twijfel verheven zijn.

Immers, het gebrek aan liefde, dat de Vrije Universiteit in sommige kringen ondervindt, vloeit enkel en alleen daaruit voort, dat zij eene concurrentie is geworden van de Theol. School en deze daardoor in haar bestaansrecht miskent en in haar bestaan ondermijnt. Het is volstrekt niet waar, dat men afkeerig is van de Vrije Universiteit uit Roomsche of

Doopersche neigingen; op misschien eene enkele uitzondering na, zijn al onze Gereformeerden warm te maken voor eene Universiteit, die de gansche wetenschap in Christelijken geest beoefent en mannen vormt, die straks op heel het levensterrein het koningschap van Christus eeren. Indien de Vrije Universiteit dus besluiten kon, om royaal en beslist te zeggen: ik ben door allerlei omstandigheden min of meer van mijn oorspronkelijk standpunt afgegaan, maar ik keer daartoe terug, ik neem theoretisch en praktisch mijne oude, neutraal-kerkelijke positie weer in, ik mag den band niet loslaten met heel het volk, ik wil zijn in echten zin eene Christelijke, Nationale Universiteit, dan kan zij aanstonds weer rekenen op de sympathie en den steun van alle Gereformeerden in den lande, ook van hen, die bijzonder gehecht zijn aan de Theol. School.

Want in dat geval zou ook het bestaansrecht der Theol. School, als de opleidingsschool voor den Dienst des Woords in de Gereformeerde Kerken, ten volle erkend en buiten twijfel gesteld zijn. Ook zij, die tot dusver voorliefde hadden voor de Vrije Universiteit, zouden dan gemakkelijk overtuigd kunnen worden, dat de Geref. Kerken moesten hebben en houden eene eigene inrichting voor de opleiding tot den Dienst des Woords. We hadden dan eene Nationale Universiteit, door alle Gereformeerden gesteund, en eene Kerkelijke kweekschool, wier bestaansrecht door alle Geref. Kerken erkend werd. Dit zou verreweg de schoonste en edelste beëindiging zijn van den strijd, die onder ons over de opleiding bestaat. Er zou over en weer niet de minste offering van overtuigingen en sympathieën behoeven plaats te hebben. Eenerzijds werd het hooge, bekoorlijke ideaal van eene Universiteit vastgehouden, die een zegen voor

heel het volk wilde zijn; en anderzijds werden de Geref. Kerken als zoodanig niet betrokken in de gevaren, die aan het streven naar het ideaal verbonden zijn.

Want men denke het zich goed in, hoe hooger het ideaal, hoe gevaarlijker de weg, die er heen leidt. De Vrije Universiteit heeft zich een doel gesteld, dat alle Gereformeerden, alle Christenen met geestdrift bezielen kan. God geve haar het geloof en den moed, om naar dat doel te streven met onwrikbaar vertrouwen en ingespannen kracht. Maar elk zal moeten erkennen, dat er op den weg naar dat doel allerlei belemmeringen en bezwaren zich voordoen. Hier is het de plaats niet, om dit alles breed te ontwikkelen. Maar er doen zich hier gevaren voor van politieke, van sociale, van wetenschappelijke aard. Juist indien de Vrije Universiteit eene Nationale Universiteit wil blijven, moet zij zich mengen in al de diepe quaestien, die op politiek, sociaal en wetenschappelijk gebied tegenwoordig de geesten beroeren. Het is uitnemend, als ze dit doet. Het verdient allen lof, als ze dit in de mogendheid des Heeren onderneemt. Het is aller sympathie en steun waard, als zij deze Christelijke, deze Gereformeerde roeping met ernst te vervullen zoekt.

Maar . . . dan behoort het ook onder ons vast te staan, dat de Geref. Kerken als zoodanig aan deze gevaren niet mogen blootgesteld worden, dat zij niet mede betrokken mogen worden in den politiek, sociale en wetenschappelijke strijd, waartoe de Vrije Universiteit geroepen zal zijn. Zij moeten dan, eene kweekschool in stand houden, die in de eerste plaats te zorgen heeft voor de handhaving der waarheid, die naar de godzaligheid is, en voor eene opleiding, die aan de behoeften der Kerken beantwoordt.

Nog eens, deze oplossing zou verreweg de beste, de edelste, de verkieslijkste zijn. Zij ligt geheel in de lijn van Dr. Kuiper, die bij uitnemendheid de Vader der Vrije Universiteit genoemd mag worden. Zij stemt volkomen met zijne gedachte overeen, en heeft zonder twijfel de diepste sympathie van zijn hart.

Want Dr. Kuiper heeft nooit gewild eene andere dan eene vrije, Christelijke, Nationale Universiteit, die schoon aan de Geref. beginselen verbonden, toch een zelfstandige organisatie bezat en souvereiniteit in eigen kring genoot. (Oms Program bl. 494, 504, 507).

Maar juist, omdat dit zijn ideaal was, erkende hij ook volmondig het recht der Kerk, om tegenover zulk eene Nationale Universiteit hare volle zelfstandigheid te handhaven en een eigen kweekschool te stichten.

Aldus liet hij zich uit in zijn *Strikt Genomen* 1880 bl. 210:

De Kerk heeft den plicht en de roeping, om mannen, die aan zulk een Universiteit gevormd, zich voor den predikdienst aanbieden, *in elk opzicht strengelijk te keuren*, en wel te onderzoeken, of zij, wat belijdenis, leven en studie aangaat, de gemeente Gods waardiglijk dienen kunnen.

En: de Kerk heeft de bevoegdheid om tegenover, naast of in verband met eene Theologische faculteit een eigen kweekschool te openen.

Daarom kon Dr. Kuiper later, op de Synode te Dordrecht en sterker nog in de *Heraut* 5 Nov. 1893 verklaren: Wij meenen recht te hebben tot de verklaring, dat de opinie gevestigd is, dat de Kerken haar eigen inrichting hebben en behouden moeten. De Kerken, saamvloeiende, hebben over en weer verklarings, dat zij een beginsel waren toegedaan, en dat dit beginsel inhield het hebben en handhaven van een eigen inrichting voor de Theologische opleiding. Als Kerken zoo spreken, doen ze dit voor Gods aangezicht en in Jezus' naam, en dan weten ze hiermee van elkander, dat aldus en niet anders over en weer de overtuiging bestaat. Na het besluit van de Dordtsche Synode, mag alle twijfel over de „eigen inrichting“ als opgeheven worden beschouwd. Immers de zaak staat thans zoo, dat, gesteld eens het ondenkbare, dat n.l. de Curatoren en Docenten van Kampen samen het voorstel deden, om onze Theologische School op te ruimen, de *Heraut* hier met alle kracht tegen in zou gaan en zou roepen: Neen, de Theol. School moet blijven. De Kerken mogen ook naar onze overtuiging de opleiding tot den Dienst des Woords niet uitsluitend in handen laten van de wetenschap. Kon dit, het zou het meest gewenscht zijn, maar het kan niet. De aan zichzelf overgelaten wetenschap is daartoe niet genoeg betrouwbaar. Er werken in de wetenschap, en ook in de wetenschap der Theologie te verleidelijke factoren, die zoo licht tot kwade resultaten leiden. Daaraan

nu mogen de Kerken niet gewaagd worden. In deze overtuiging en hierin alleen wortelt voor de Kerken de noodzakelijkheid, om een eigen inrichting in stand te houden, en dan natuurlijk een eigen inrichting in dien zin, dat zij architectonisch volkomen zelfstandig zij en steelen op eigen wortel. Anders toch leunt zij tegen buurman, en valt, als het huis van buurman valt, ongemerkt mee. Na Amsterdam en Dordt is het onder ons, voor alle Kerken, een uitgemaakte zaak, dat we onze Theol. School als „eigen inrichting“ onder het geheel zelfstandig bestuur der geïnstitueerde Kerken behouden moeten en behouden zullen en we het dus allen eens zijn in de overtuiging, dat onze Kerken, het gebruik der Universiteit naar oud Gereformeerd beginsel aanvaardende, zich niet zouden verantwoord achten, indien ze dit gebruik aanvaardden, zonder tevens den waarborg te bezitten, dien alleen een Theol. School als eigen en zelfstandige inrichting bieden kan.

Velen hebben deze woorden van Dr. Kuiper vreemd gevonden en ze in strijd met zijn verleden geacht. Zij wisten er geen weg mede, en deden alsof ze niet geschreven waren of beschouwden ze als eene toevallige meening, waar geen groot gewicht aan te hechten was. Maar dezulken verstonden de eigenlijke gedachte van Dr. Kuiper niet en gaven zich nimmer helder wetenschap, hetzij van het beginsel en het doel der Vrije Universiteit, hetzij van het recht en de roeping der Kerken. Op het standpunt van Dr. Kuiper, die altijd eene nationale Universiteit heeft gewenscht, is het in stand houden van een eigen inrichting voor de Gereformeerde Kerken beslist noodzakelijk.

In weerwil van deze duidelijke woorden van de *Heraut* in 1893 nam, voor wie de geschiedenis aandachtig volgde, van jaar tot jaar het gevaar toe, dat de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs en de door haar gestichte Universiteit ongemerkt hare geboorteaacte verloor, en aan hare positie en bedoeling ontrouw en van het ideaal van haar stichter afvallig worden zou.

Mede uit die overweging werd in 1899 het voorstel-Bavinck geboren. Wat den voorsteller in de Vrije Universiteit van den aanvang bekoord en de sympathie van zijn hart gewonnen had, dat was juist het beslist-gereformeerde, maar tegelijk het vrije, ruime, katholieke standpunt, dat zij bij haar stichting ingenomen had. Wij Gereformeerden mogen, krachtens ons beginsel en krachtens onze historie, ons volk en ons land niet prijsgeven. Wij behooren met alle kracht te waken tegen het separatisme, dat in een engen kring ons opsluit en de dure roeping verzaken doet, welke tegenover heel ons volk op ons rust. Wat wij moeten hebben, is geen klein, enghartig hooge schoolje, maar eene echte, wezenlijke, nationale Universiteit. Als wij die niet kunnen krijgen, als het ons niet met allen ernst om dat ideaal te doen is, is het beter, alle grootsche plannen te laten varen en met een Theol. School ons tevreden te stellen.

Daarom kwam het voorstel van 1899 zakelijk hierop neer: gij, o Vrije Universiteit, staat voor eene gewichtige keuze en dient van uwe positie u helder reukenschap te geven. Indien gij duidelijk en beslist uw oorspronkelijk standpunt wilt handhaven, uitnemend! Maar dan moet gij ook onomwonden het recht der Kerken erkennen, om een eigen inrichting te handhaven en de eigen inrichting bevorderen en steunen.

Meent gij daarentegen, door de ervaring geleerd, dat het oorspronkelijke, ideale standpunt niet te handhaven is, welnu, kom er dan ook rond en eerlijk voor uit; herzie dan uwe statuten, instructiën en reglementen; en stel uwe Theol. faculteit in die verhouding tot de Gereformeerde Kerken, waarin thans de Theol. School tot haar is geplaatst. De Kerken kunnen dan met vrijmoedigheid en vertrouwen hare eigene School sluiten; en principieel bestaat er ook voor eene Theol. faculteit geen bezwaar, om haar bestuur geheel aan de Kerken toe te vertrouwen.

Maar de Vereeniging en de Vrije Universiteit hebben tot dusver dezen principieel weg niet willen en niet durven inslaan. En vandaar de strijd over het opleidings-vraagstuk. Vandaar altijd weer een zoeken naar een compromis, dat niemand bevredigt en dat van de zijde der Vereeniging en van die der Kerken zeker niet dan met groote bezwaren aangenomen wordt.

Dr. Hoedemaker zeide onlangs van het thans aan de Kerken aangeboden Concept-Contract: „Het is, indien gij mij veroorlooft een ietwat triviaal beeld te gebruiken, hier de vraag,

hoe men een tafellaken als servet zal kunnen gebruiken, binnen eene ruimte, die veel geringer afmetingen heeft dan die, waarvoor zij oorspronkelijk was bestemd. Naar zich verhoudt, stelt men nu voor, het tafellaken dubbel te vouwen, d.i. zich te voegen naar den eisch van de practijk, zonder de principieele oplossing ook maar een enkelen stap nader te brengen.”

Dit woord bevat waarheid en is onze overdenking waard. Na de ervaring, opnieuw met het Advies opgedaan, verdient uit het oogpunt van beginsel en roeping, van eerlijkheid en goede trouw, boven elk compromis verre zulk eene oplossing de voorkeur, die of de Theol. Faculteit de plaats doet innemen van de tegenwoordige Theol. School, of haar op haar oorspronkelijk standpunt handhaaft, maar dan ook het bestaan der Theologische School naast haar zonder voorbehoud erkent.

Aan de Vrije Universiteit en aan de Vereeniging, van welke zij uitgaat, volle vrijheid, om te beslissen, gelijk zij naar hare roeping en in het belang eener Christelijke wetenschap meent te moeten doen. Welken van beiden wegen zij ook insla, zij mag er zich verzekerd van houden, dat de liefde en de steun haar volgen van nagenoeg alle Gereformeerde Kerken. Maar deze mogen hare zijden den eisch stellen, dat er in den kring der Vereeniging aan het hinken op twee gedachten een einde kome, en dat er of naar de eene of naar de andere zijde eene besliste keuze gedaan worde. Want alleen in dien weg is er eene beëindiging van het opleidings-vraagstuk en een duurzame vrede te verwachten.

BAVINCK.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Het zou mij niet verwonderen, als ook gij reeds eenige ondervindelijke kennis hadt verkregen van het verschijnsel, dat de kennis van de beginselen, waarvan de Gereformeerde Kerkregering uitgaat, bij velen nog ontbreekt, of slechts zeer gebrekkig aanwezig is.

Zoolang het bij 't negatieve blijft gaat het wel. Geen priesters, geen hiërarchie, geen besturen boven den Kerkeraad, dit alles weet men opperbest.

Maar hoe het wel is, is minder duidelijk.

Als de priester en het bestuurscollege wegvallen, welke macht blijft er dan over om de Kerk des Heeren te leiden, hare geestelijke en stoffelijke belangen te behartigen, haar in rechten en in het publieke leven te vertegenwoordigen, Word en Sacramenten te bedienen en de tucht te handhaven?

Zonder kennis van de oude Kerken-ordeningen zouden echter alle leden der gemeente bovengenoemde vragen kunnen beantwoorden, als ze eenvoudig hun Kerkboek openen en lezen art. 30, 31, 32 hunner geloofsbelijdenis, mitsgaders de formulieren om te bevestigen de dienaren des Woords, ouderlingen en diakenen.

Maar dit wordt vaak verzuimd, en men redeneert dikwerf of men er alles van weet, terwijl men telkens blijk geeft de arme, eerste beginselen nog niet te kennen.

Het eenige wat men goed weet is, dat er geschreven staat „de ouderlingen mogen geen heerschappij voeren over het erfdeel des Heeren“. Vraagt men echter, wat bedoelt de Schrift met „heerschappij voeren over het erfdeel des Heeren“, dan blijkt het niet zelden, dat ook hier de kennis meestal beperkt blijft tot het negatieve.

Het bedoelde Schriftwoord, 1 Petr. 5: 1-4, houdt eene vermaning in aan de herders en opzieners in de gemeente, om geen misbruik te maken van het gezag dat de Heere hun gegeven heeft, en hun ambt niet te misbruiken ten eigen bate, tot eigen voordeel en genot.

De Kerken worden daar genoemd: het erfdeel des Heeren, waaruit volgt, dat zij niet zichzelf toebehooren, maar den Heere, en dus naar den wil des Heeren en niet naar haar eigen wil verzorgd, bearbeid en bestuurd moeten worden. De ouderlingen mogen niet het erfdeel des Heeren niet doen wat zij willen, of wat de gemeente wil, maar moeten regeeren naar den wil van God. Dat is de bedoeling van Petrus' woord.

De ouderlingen of opzieners moeten de Kerken verzorgen en besturen naar den openbaar den wil des Heeren, en dus niet hunne handelingen laten beheerschen door de vraag: wat wil de gemeente, maar door: wat wil de Heere, wat eischt de openbaarde wille Gods? Dit geldt natuurlijk de geestelijke belangen van het erfdeel des Heeren. Daarvoor hebben de opzieners te zorgen en te waken, en daarover zullen zij reken-

schap moeten geven aan den Heere, die hen tot opzieners over Zijn erfdeel heeft aangesteld.

Met het oog daarop wordt het erfdeel des Heeren ook vermaand, Hebr. 13: 17: „Zij uwen voorgangeren gehoorzaam en zijt hun onderdanig, want zij waken over uwe zielen, als die roekenschap geven zullen, opdat zij dat doen mogen met vreugde, en niet al zuchtende; want dat is u niet nuttig.“

Geldt het stoffelijke belangen, b.v. het bouwen van een nieuwe kerk, het verhuren van zitplaatsen, aankoop van een orgel enz., dan zijn zeker de opzieners, in onze dagen, afhankelijk van de gemeente. Over deze dingen spreekt de Schrift niet, en ze kunnen hetzij door de geheele gemeente in kleine Kerken, of door vertegenwoordigers van de gemeente, in overleg met de opzieners, behartigd worden. Maar dan nog hebben de opzieners te waken over het erfdeel des Heeren, dat er geen tegen het Woord strijdige dingen geschieden. In naam der kunst zou men b.v. de beelden in de kerken kunnen invoeren, of in plaats van eene stichtelijke begeleiding van het gezang der gemeente het orgel kunnen misbruiken voor wereldsche muziek, ten genoegen van de wereldschgezinden. Tegen zulke dingen moeten de opzieners ook waken over het erfdeel des Heeren, en, desnoods, ze, krachtens hun ambt, verbieden.

Calvijn, in zijne Verklaring van den brief van Petrus zegt dan ook: Hier (1 Petr. 5: 3) straft Petrus de verkeerde heerschappij van degenen die niet bedenken, dat ze dienaren van Christus en van de Kerk zijn, en nog wat meer dan dit willen wezen. God levert den herderen Zijn rijk niet over, maar belast hen alleen met de zorg, zoodat Hij altijd bij Zijn recht blijft.

Maar de tijden, waarin het Gode bebaagd heeft ons te laten leven, kenmerken zich vooral hierdoor, dat men of het recht Gods volkomen ontkent, of zooveel mogelijk verzwijgt, althans naar den achtergrond dringt. De overtuiging, dat alle rechten, die wij menschen bezitten, gegeven rechten zijn, begint ook onder Christenen blijkbaar te verzwakken. Het is niet meer: God en mijn recht; maar: mijn recht en dan ook nog God.

Hoe weinig merkt men van het bewustzijn dat de gemeente het erfdeel des Heeren is. Het: weet gij niet dat gij uws zelfs niet zijt, mag wel onopvallend herinnerd worden.

Verzwakking van dit bewustzijn brengt voor het maatschappelijke leven de verzoeking over de geloovigen, om zelf voorzienigheid te gaan spelen, eischen te stellen, met de wereld mede te doen, en te zeggen hoe zij het verlangen te hebben op deze onder den vloek zuchtende aarde.

En voor het kerkelijk leven doet het de dwaling ontstaan van zelfbestuur en zelfregering in de beteekenis van onafhankelijk zijn. Het is dan of er geschreven staat: Gij voorgangeren, zijt aan uwe gemeenten onderdanig, want gij zijt door haar gekozen, en zij betalen uw tractement.

In theorie zal natuurlijk iedereen dit afkeuren, ja zelfs verfoeien. De onderstelling van zoo iets acht men zelfs niet vrij van beleediging. Maar de practijk is een groene boom, tegenover het grauwe en dorre van alle theorie.

De erfenis des Heeren heeft gekregen, ontvangen rechten, uit loutere genade haar geschonken. Van 's Heeren wege heeft zij het recht der verkiezing harer opzieners. Haar geloof mag nooit onder de heerschappij van menschen komen. Zij moet, verstandig zijnde, oordeelen over hetgeen gesproken wordt. Zij mag geen ander juk aantrekken met ongelovigen, en heeft een ambt, eene bevoegdheid, als een Koninklijk priesterdom, een heilig en verkregen volk, en moet dat recht handhaven, al is het dat de wetten der overheden er tegen zijn, of eenige lichamelijke straf, zelfs de dood daar aanhangt.

Dit moet verstaan worden. En naar mate dit verstaan wordt zal ook begrepen worden, dat de Heere de opzieners over Zijn erfdeel ook aan Zijn recht bindt, en dat zij geroepen zijn de gemeente te weiden, niet naar hun wil maar naar 's Heeren wil, in Zijn woord geopenbaard.

Alle verdeeldheid en alle scheuring, anders dan om de dingen die duidelijk in het Woord geopenbaard zijn, is uit den booze.

Maar uit den booze is ook alle dwingelandij in zaken, die niet als wil des Heeren geopenbaard zijn, en alle willekeur van de zijde der opzieners.

Nu kan men, dit stem ik toe, ten aanzien van concrete gevallen lang en breed redeneeren over de vraag wat, ten aanzien van zulke gevallen, dwingelandij en willekeur is. Maar dit bezwaar zal kleiner worden, naarmate de gemeente de algemeene beginselen beter leert kennen.

Daarom moeten de ouderlingen zich voortdurend oefenen in de kennis der Schrift en de practijk der godzaligheid,

omdat zij niet zijn volksvertegenwoordigers, maar opzieners.

Tegengegaan moet de vermenging van het politieke met het kerkelijke.

Valsch is de voorstelling, dat de regeer-ouderlingen zooveel zijn als de volksvertegenwoordigers, die op een of ander verkiezings-program gekozen zijn, en de ouderlingen die in het Woord en in de leer arbeiden, zooveel als de ministers der kroon, die door de volksvertegenwoordigers gecontroleerd moeten worden, en tegenover wie de belangen der gemeente moeten worden verdedigd. Want de ouderlingen, die in het woord en in de leer arbeiden, hebben hetzelfde ambt als de andere ouderlingen, alleen is hunne bediening meer omvattend en daardoor met nog grooter verantwoordelijkheid belast.

Intusschen, mijn broeder, heeft het leven mij geleerd, dat veel misverstand in de gemeenten hoofdzakelijk de schuld is van de opzieners.

Wij moeten de zwakheden der zwakken dragen; maar dat is geheel iets anders dan die te voeden. En wij voeden ze als we de gemeente niet onderwijzen en den moed missen om tot haar te zeggen: gij dwaalt, en niet aanwijzen wat de goede en rechte weg des Heeren is.

Ik heb ambtgenooten gekend die, als zij, in eene andere gemeente dan de hunne, het woord moesten bedienen, onderzochten wat „de geest“ of „de ligging“ of „de richting“ van het volk was. Gemoedelijk, verstandelijk, objectief of subjectief? En hielden ze ook van vergeestelijken? Ik heb gehoord van Herv. predikanten die zeer wonderlijk omsprongen met den Gezangbundel.

En dan die beroepen jagerij: o, o!

Gij merkt dat ik, als de meeste menschen van leeftijd, veel uit het verleden spreek. Tegenwoordig, bij de betere opleiding en de hogere wetenschappelijke ontwikkeling, zal dat wel niet meer zoo voorkomen.

Ten slotte wil ik er nog aan toevoegen dat ik, jong zijnde, doorgaans de schuld van alle misverstand en van vele misstanden aan de gemeente gaf, en nu, oud wordende, een toontje lager zing, en meer besef heb van eigen schuld en van de schuld mijner mede-opzieners.

Schuld niet daarover, dat we te weinig den wil der gemeente gedaan hebben; maar omdat wij niet ernstig genoeg naar den wil des Heeren hebben voortgehouden.

Met groete,

t.t.

W. H. GISPEN.

Buitenlandsche Kerken.

Amerika. De Synode der Christ. Geref. Kerk. De Synode der Christ. Geref. Kerk vergaderde in de tweede helft van Juni te Holland, Mich. Uit het verslag blijkt, dat deze Kerk met onderscheidene andere Kerken in correspondentie verkeert, een gevolg van de werkzaamheden, die op dit punt in de laatste jaren verricht zijn.

Uit de toespraken door de Deputaten dier corresponderende Kerken op de Synode gehouden, willen wij het een en ander mededeelen, wat ons eenigermate het standpunt dier Kerken doet kennen.

1. Van de *United Presbyterian Church*, met welke reeds geruimen tijd samsprekingen gehouden zijn tot vereeniging, maar tot hertoe zonder voldoende resultaat, was tegenwoordig Dr. Hume.

Hij zeide, dat de Kerk, door hem vertegenwoordigd, in leer en Kerkregering met de Christ. Geref. één is, dat de gevoerde correspondentie reeds geleid heeft tot nadere kennis en meerdere waardeering van elkander. Ook is er overeenkomst tusschen beider geschiedenis. Nadere aaneensluiting, bovenal eene „organische vereeniging“ zou zeer gewenscht zijn, om samen te arbeiden aan de verkondiging van Gods Woord en te strijden tegen het voortwoekende ongelooft, dat met zijne hogere critiek de H. Schrift verscheurt, en tegen het materialisme, dat zoovele slachtoffers maakt.

Wat deze beide Kerken nog scheidt, noemde Dr. Hume zoo gering, dat het nauwelijks meer opgemerkt wordt.

2. Van de *Reformed Presbyterian Church* was aanwezig Rev. Mc Cracken. Hij zeide, dat deze Kerk zich hield aan de leerstellingen der oude Schotsche Covenanters en niet mede gaat met de vrijere Presb. Kerk, die sinds 1833 van hen is uitgegaan. De belijdenisschriften der Ref. Presb. Church komen overeen met die der Christ. Geref. Kerk.

Zij zijn strikt in het heilighouden van den sabbath, zij verzetten zich tegen geheime genootschappen en dalden leden van zulke genootschappen niet als leden der Kerk. Het getal gemeenten is 95 met 100 predikanten. Vanwege deze Kerk werken 8 zendeling-leeraren, 5 zendeling-geneesheeren en 5 onderwijzers in Turkije, in Syrië, op Cyprus en in China.

Zij heeft een college met 200 studenten en 6 professoren en een Theol. Seminarie te Alleghany met 2 professoren.

In belijdenis met de Christ. Geref. Kerk één, verschilt zij van haar in enkele zaken. Zij erkent de grondwet der Ver. Staten niet in overeenstemming met Gods Woord; de leden der Kerk bekleeden geen staatsambten en het wordt ongeoorloofd geacht, dat zij als burgers hunne stem uitbrengen.

Van orgels in de kerk is men afkeerig. Leeraars van andere Kerken worden op hun kansel niet toegelaten. Of die der Christ. Geref. Kerk zouden toegelaten worden, moet een punt van bespreking worden.

De kinderen worden eerst door de ouders onderwezen in de waarheid en daarna op de sabbathschool; catechetisch onderwijs wordt door de predikanten niet gegeven.

3. Van de *Generale Synode der Ref. Presb. Church* was Rev. R. W. Chesnut tegenwoordig. Deze Kerk is een andere dan bovengenoemde, hoewel zij denzelfden naam draagt.

De afgevaardigde zeide, dat het doel zijner afvaardiging was, om nader met elkander bekend te worden. Er was overeenstemming in de leer, want zij hadden de Westminsterse belijdenis. Zij waren beslist tegen alle geheime genootschappen en wie daarvan lid is, kan geen lid der Kerk zijn. Zij zingen uitsluitend psalmen.

Deze Kerk is klein, zij telt slechts 6000 zielen. Rev. Chesnut zeide, dat zij daarom zoo klein is, omdat zij zoo pa staat voor hare beginselen, zooals die in Gods Woord zijn neergelegd. Gedurig wordt hun gezegd, dat zij het een en ander moesten loslaten, maar dat mochten zij niet, om niet ontrouw aan hunne beginselen te worden.

4. Door de *Associate Presbyterian Church* was afgevaardigd Rev. S. H. Mc Neel. Deze wees er eerst op, dat de Kerk, die hij vertegenwoordigde, met de Christ. Geref. in beginsel één is, omdat zij in leer niet verschillen. Zij stonden voor de waarheid, zooals Gods Woord die leert, waarvoor ook vroeger hunne vaders in Schotland gestreden hadden, die zich om de ingeslopende dwalingen van de besaande Kerk hadden afgescheiden. Om God naar hun geweten te kunnen dienen waren zij in 1753 begonnen te emigreren naar Amerika en hadden zich gevestigd in Pennsylvania. In 1782 werd eene vereniging getroffen tusschen de Presbyterian Presbyterie en de Associate Presbyterie van New-York en Pennsylvania. Deze verenigde Kerken droegen den naam Ass. Ref. Presb. Church. Twee predikanten van de Ass. Presb. van Pennsylvania en vele leden gingen met die vereniging niet mede en bleven bestaan als de Associate Presbyterie van Pennsylvania. Zij breidde zich snel uit en werd in 1801 verdeeld in vier Classen; eveneens breidde zich de Ass. Ref. Presb. Church snel uit. In 1858 kwam de vereniging dieser beide Kerken tot stand en droeg den naam United Presbyterian Church.

Negen predikanten gingen met die vereniging niet mede, omdat de voorwaarden tot vereniging zoo rekkelijk en sommige artikelen van het accoord zoo twijfelachtig waren. Sedert zijn 40 jaren verlopen en de geschiedenis heeft geleerd, dat de protesteerenden en bezwaarden recht gezien hadden, zoodat er nu nog meer dan toen redenen zijn om op zichzelf te blijven.

Sedert 1858 is de Ass. Presb. Church niet sterk toegenomen. De Kerk heeft een eigen Theol. Seminary; zij werkt met de Schotsche afgescheidenen samen in de Zending onder de Heidenen.

Met betrekking tot de leer heeft zij veel aan Nederland te danken. De dogmatiek van a Marck wordt reeds vele jaren aan de studenten onderwezen; terwijl Witsius over de verbonden en verklaringen van den Heidelberg Catechismus van Nederlandsche godgeleerden geen onbekenden zijn.

Telken jare wordt Synode gehouden. Het II. Avondmaal wordt driemaal 's jaars gevierd. Vrijdags tevoren is een vaste en boetedag; Zaterdags wordt als voorbereiding gebruikt; Maandags na het Avondmaal wordt dankstond gehouden.

Tot den H. Doop worden toegelaten kinderen van ouders, waarvan een of beiden belijdenis van hun geloof gedaan hebben. Voor het kerkgezag worden alleen de psalmen gebruikt. De kansels worden niet aan leeraars van andere Kerken afgestaan. Feestdagen worden niet gehouden, slechts enkele vastedagen bij de viering van het H. Avondmaal en een jaarlijksche dankdag. Men is tegen geheime genootschappen en in de Kerk worden geen leden van zulke genootschappen gevonden.

5. Van de *Reformed Church* was Dr. Kollen tegenwoordig. Hij begon te zeggen, dat de oude naam Dutch Reformed Church nog meer geliefd was. Als Kerkengroepen waren zij buren niet alleen, maar hadden ook dezelfde geloofsbelijdenis en, althans in de Hollandsche gemeenten in het Westen, wordt geen verschil opgemerkt in de uitoefening van orde en tucht.

De Dutch Ref. Church is de oudste Protestantse Kerk in N. Amerika. De Hollandsche emigranten hebben haar geplant in Nieuw-Amsterdam. Toch moet deze Kerk wat gestalteveranderingen ondergaan tot de kleinere Kerkengroepen gerekend worden. Hoe dat komt? Omdat het deze Kerk gaat evenals het Nederlandsche volk. Het roemrijke van de geschiedenis van dit volk is niet zozeer in wat het deed voor zichzelf, als wel in wat het deed voor de wereld. Zoo meent hij ook te mogen zeggen, dat deze Kerk behulpzaam geweest is aan andere Kerken. Haar kracht bestond er in, dat zij conservatief dan dat zij progressief was. Van daar dat de meest behoudensgezinden, bekwaamste en invloedrijkste mannen in verschillende Kerken geboren en opgevoed werden in deze Kerk.

Het conservatisme leidde wel eens tot exclusivisme, waarom in 1847 de emigranten uit Nederland bij de onderhandeling over vereniging met de Dutch Ref. Church nauwkeurig onderzoek deden naar de leer.

Omdat de Hollanders eene bijzondere roeping hebben in Amerika, is samenwerking zoo noodig. Die wordt ook niet geheel gemist, omdat aan de college dezer Kerk steeds jongelieden uit de Christ. Geref. Kerk studeeren. Wijzende op het gevaar, dat van het toenemend materialisme dreigt, besloot spreker met een krachtige opwekking tot samenwerking.

Na hem sprak Rev. Jac. Zweimer nog een kort woord en overhandigde den praeses der Synode de besluiten van de Synode der Ref. Church, als antwoord op de haar gestelde vragen over haar standpunt in zake geheime genootschappen en over het niet opnemen van de Dordsche Leeregels in de belijdenisschriften der Ref. Church.

Daarvan hopen wij later iets mede te deelen.

SCHOLTEN.

Ingezonden.

EEN WENSCH EN EENE BEDE.

Er zijn zeer gewichtige dagen voor de Gereformeerde Kerken in Nederland aanstaande. Zoo de Heere wil en wij leven, zal de Generale Synode van die Kerken binnen eene week in de hoofdstad van Gelderland zitting nemen. Op die Vergadering zullen zeer belangrijke zaken ter sprake komen. Onder die belangrijke zaken neemt de zaak van de opleiding der toekomstige herders en leeraars van die Kerken eene eerste plaats in. Zal het bekende Concept-Contract van de XXV broeders, te Utrecht ontworpen, ongewijzigd of gewijzigd aangenomen of zal het verworpen worden? Zullen de beide Inrichtingen, waar onze jongelingen tot dusver tot het ambt van predikant opgeleid worden, blijven bestaan, of zullen de Theol. School te Kampen en de Theol. Faculteit van de Vrije Universiteit te Amsterdam tot éene Inrichting met elkander verenigd worden? Zal de Theol. School, na een bijna vijftigjarig bestaan, opgeheven worden, zal zij althans haar zelfstandig bestaan verliezen, of zal opnieuw tot haar voortdurend bestaan besloten en zij als de eigene Inrichting der Kerken tot opleiding van hare aanstaande herders en leeraars gehandhaafd worden? Deze en andere met haar in verband staande vragen zullen op de aanstaande Synodale Vergadering ter sprake gebracht en beslissend moeten beantwoord worden.

Reeds sinds maanden is er veel in onze Kerkelijke bladen over deze vragen geschreven en nog drukker door broeders en zusters er over gesproken, terwijl de wijze waarop er over geschreven en de toon waarin er over gesproken werd, u telkens deed gevoelen, dat de zaak waarover de genoemde vragen loopen eene zaak is, die na aan het hart ligt. Niet weinige broeders betreuren het intusschen, dat de zaak der opleiding van onze aanstaande predikanten weér ter sprake is gebracht. In stilte hebben zij gehoopt, dat deze zaak, na het besluit van de Synode te Groningen voor goed afgedaan zou zijn, en dat de Theol. School als de eigen Inrichting der Kerken tot opleiding van onze aanstaande predikanten, volgens dat besluit, door allen éénparig niet alleen erkend, maar ook gehandhaafd zou worden. Doch hierin zien zij zich bitter teleurgesteld, en dit smart hen. Feller dan ooit te voren is de strijd over deze zaak ontbrand, en het valt niet te ontkennen, dat deze strijd onder broeders niet weinig heeft, dat minder aangenaam aan doet, dat de harten van elkander verwijderd, dat belet om andere zeer gewichtige zaken ter hand te nemen en tot uitbreiding van het Koninkrijk Gods en tot welzijn en bloei der Kerken te behartigen. Doch heeft de weér ontbrande strijd aan de eene zijde iets, dat minder verwikkeld is, hij heeft, aan de andere zijde dunkt mij, ook iets dat goed is en ons tot dankbaarheid moet stemmen. Hebben de Kerken het recht de opleiding van hare aanstaande dienaren ter hand te nemen en tot dat einde eene School, een Seminarium of hoe zij het ook noemen wilt, op te richten? Zijn de Kerken in staat er voor te zorgen, dat hare toekomstige herders en leeraars wetenschappelijk onderwezen worden in de onderscheidene theologische vakken? Doen de Kerken, bij de veranderde tijden in Kerk, staat en maatschappij, niet verstandig en wijs, dat zij zelf voor de opleiding van hare dienaren opkomen? Bieden de Kerken niet den meest zekeren waarborg aan, dat de waarheid, welk daar is in Christus Jezus, ongeschonden bewaard zal blijven? Absoluten waarborg kunnen zij niet geven — die ligt alleen in God den Heere — maar kunnen de Kerken niet het best voor de zuiverheid der leer waken, beter dan eene vereniging? Deze en dergelijke vragen zijn er besproken, en het komt mij voor, dat zij tot meer helderheid zijn gebracht, ja dat zij nu bij velen geen vragen meer zijn, maar dat zij door eene vaste overtuiging zijn vervangen.

Doch ik heb mij niet ten doel gesteld om over deze vragen te spreken, alsof het mij mogelijk ware, over haar meer licht te verspreiden, maar er ligt mij een woord op het hart, dat ik gaarne zou willen uitspreken, alvorens de Synode te Arnhem gezeten is. Men vergunne mij dit met alle bescheidenheid te doen. Het woord namelijk, dat mij op het harte ligt, bevat een wensch, en die wensch bestaat hierin, dat de vereniging van de Theologische School te Kampen en de Theol. Faculteit van de Vrije Universiteit te Amsterdam niet moge geforceerd of gedreven worden, en dat tegen de overtuiging van vele bezwaarde broeders in, die mede de Kerk van onzen Heere Jezus Christus liefhebben en haar welzijn en haren bloei zoeken te behartigen. Bestaat hiervoor ook wel noodzakelijkheid? Ja, indien het de eene of andere waarheid, het een of ander stuk der leer geldt, ja dan mogen wij niet een ure wijken met onderverping, opdat de waarheid bij ons moge verblijven. De waarheid boven alles, het koste wat het koste, er volge uit wat er uit volge. Doch hier geldt het geen stuk der leer. Immers de vereniging van Kampen en Amsterdam raakt geen enkel geloofsartikel, maar is slechts een maatregel, die betrekking heeft op de opleiding van onze aanstaande predikanten; een maatregel, die ons nergens met zoo vele woorden is voorgeschreven. Van harte stem ik toe, dat die vereniging om meer dan éene reden wenschelijk, zeer wenschelijk is, maar wenschelijkheid is geen noodzakelijkheid. Men forceere daarom de vereniging niet, en drijve haar niet door met eene kleine meerderheid van stemmen, op het gevaar af, dat er groote beroering, ja bittre scheuring door tweegebracht worde. Men wachte liever betere tijden af, die wellicht zoo lang niet op zich zullen laten wachten. Doch gij denkt mogelijk bij uzelf, dat ik bang ben, en herinnerd er mij aan, dat de vrees een slechte raadgeefster is. Ja,

dat weet ik ook wel, mijn broeder, maar ik weet ook, dat de voorzichtigheid de moeder der wijsheid is, en erken, dat ik de eensgezindheid der broeders en den vrede der Kerken stel boven de eenheid der opleiding.

Doch behalve dit woord, dat een wensch bevat, ligt mij nog een woord op het hart, dat een bede, een verzoek, of zoo gij wilt, eene opwekking behelst, en dat ik ook gaarne wil uitspreken vóór de Kerken in Synode zijn vergaderd. Er is, zooals gezegd is, veel over de vereniging van de Theol. School en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit geschreven en gesproken, maar is er ook veel over gebeden? Zijn er kinderen Gods, die met deze zaak aan den Troon der genade geworsteld hebben en nog worstelen? Ik weet dit natuurlijk niet, maar ik twijfel er aan, lettende op de manier, waarop over haar is geschreven en gesproken. En is het niet dringend noodzakelijk, dat wij met deze zaak tot den Heere, den Koning der Kerk gaan? Wij allen stemmen toe en weten, dat de beslissing aangaande deze zaak op de aanstaande Synode van groote gevolgen kan zijn voor de Gereformeerde Kerken in Nederland, ja voor het Koninkrijk der hemelen. Laat ons daarom niet vergeten, om haar biddend den Heere aan te bevelen, Hem smeekende, dat Hij alles ten beste moge keeren tot eer van zijnen grooten Naam en tot zegen voor zijne duurgekochte gemeente. Laat ons dit doen, niet slechts in het aangekondigde biduur, maar ook steeds, maar aanhoudend, vooral op onze knieën in de binnenkamer. Bidden wij inzonderheid voor onze Afgevaardigden, op wie zulk een zware verantwoordelijkheid rust. Wij twijfelen er niet aan, of die mannen-broeders zelve aanvaarden straks biddend de reis ter Synode en nemen biddend plaats aan de Synodale tafel, maar gedueken wij hunner steeds in onze gebeden, den Heere ootmoedig vragende, dat het Hem moge behagen onze broeders in alle hunne beradslagingen en besluiten door zijnen Geest te leiden, en inzonderheid in de beradslagingen en besluiten omtrent de zaak der opleiding van onze aanstaande predikanten. O hoe schoon en heerlijk zou het zijn, zoo de Heere eens hier, op de gebeden van zijn volk, kennelijk tusschenbeide kwam, door zijnen Geest *aller* harten bewerkte en *al* de Broeders den weg duidelijk aanwees, dien zij hebben in te slaan en te bewaarden, zoodat wij straks dankend konden en mochten jubelen: De Heere heeft groote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd! De Heere geve dit, en door Hem worde alles in de liefelijkste harmonie opgelost, mocht het zijn, tot vereniging van Kampen en Amsterdam!

J. BAVINCK.

Kampen.

Hooggeleerde Heer Redacteur!

Het zij mij vergund enkele opmerkingen te maken naar aanleiding van een antwoord van de *Heraut* op de „Bezwaren” van Prof. Noordt, eenigen tijd geleden geze en.

Niet om Prof. N. te verdedigen (deze Br. kan dat beter dan wij) maar om enkele conclusiën daaruit ten beste te geven.

„De *Heraut*” (30 Mei '02) laat een woord van protest hooren tegen een „herhaalde uitdrukking van Prof. N., op de volgende wijze:

„Hij doet het voorkomen, alsof hij alleen „zou opkomen voor de heilige rechten der Kerk”, en „de onderteekenaars van het „compromis deze rechten zouden hebben „prijs gegeven. Zulk een voorstelling doet „de broeders, die met het advies a egaan, „onrecht aan.

„Heilige rechten zijn rechten, die niet door „den loop der historie ontstaan zijn, maar „rechten die God zelf in Zijn Woord aan de „Kerk geschonken heeft. . . . Indien God „de Heere in Zijn Woord dan ook aan de „Kerken het uitsluitende recht had toegekend „om Hooggeleerden in de theologie te benoe- „men, te schorsen en te ontslaan, zou alle „geschied. tusschen de broeders en zij, en „ieder onzer zich ootmoedig buigen voor de „uitspraak van Gods heilig Woord.”

Nu vraag ik, geachte Red.! is niet naar Matth. 28 : 19 (in verband met Rom 3 : 2) het Woord Gods als openbaring aan Christus' Kerk gegeven?

Immers ontleent de Kerk aan *dit* woord „de stoffe voor haar heilige Godgeleerdheid”. (Dr K. Uit het Woord bl. 1 pag. 278.)

Wie voorrechten Leeft, heeft *rechten* op anderen voor! En al staat nu niet letterlijk „met een uitgedrukt woord” in de H. Schrift, dat de Kerk Hooggeleerden moet aanstellen, volgt dit niet rechtstreeks uit het profetisch ambt der Kerk? Wat beteekent anders Art. 2 en 18 Dordsche K. O.?

Of mag de Kerk geen *afgeleide dogmata* handhaven? Maar dan ook de Vereniging voor H. O. niet! — En deze staat toch, volgens Art. 2 van haar Statuut, op den grondslag der Ger. beginselen, *afgeleid* (zooals gezegd is) uit de H. Schrift en Confessie! Dus mag wel de Ver. voor H. O., *niet Christus' Kerk* alzo haar dogmata handhaven!

‘t Is juist m.i. haar Goddelijke roeping, om tegen de ongoddelijke wetenschap haar „heilige Godgeleerdheid” te stellen.

En waar nu de Ver. voor H. O. deze „heilige rechten der Kerk” (blijkens het jaarverslag, bijvoegsel v.d. *Heraut* 8 Juni 1902) in een „uitgedrukt woord der H. Schrift” *niet vindt*, en dus *niet erkent*, is Art. 1 van het „Concept” dan niet een zonderlinge voorstelling (om niet te zeggen een misleiding) te noemen?

Immers, de Hooggeleerden der V. U. te benoemen tot Hooggeleerden der Kerkelijke School, die men, *principieel, niet erkent*, is toch pure onzin te noemen!

Reeds 13 April 1901 schreef de *Heraut*: „de vraag is en blijft, of de Kerken van „Godswege het recht hebben Hooggeleerden „aan te stellen,” enz.

En nog onlangs naar aanleiding van het bezwaar van Ds. Winckel, dit: „Ds. Winckel vergeet echter „dat de Hooggeleerden „geen Kerkelijke ambtsdragers zijn, en de

„hier bedoelde tucht geen kerkelijke maar „een schooltucht is.”

Zoo wordt dan, geachte Red.! mede blijkens genoemd verslag (8 Juni 1902) het bekende „Contract”, (en daarmede de „Eigen Inrichting”) eene theorie, die door de *practijk nooit gedekt wordt!*

De „eigen School der Kerken” niets dan . . . een futa morgana!

Zoo dan de Ger. Kerken volgens de Ver. voor H. O. geen „heilige rechten en roeping” heeft van Gods wege, om de Theologie wetenschappelijk te onderwijzen, zoo vragen wij, op wat grond, *niet* ontleend aan de onbeschreven Ger. beginselen, maar aan een „uitgedrukt woord der H. Schrift,” baseert de Ver. voor H. O. haar Theologische faculteit?

En zoo de Eigen School der Kerken in den grond Roomsche is, is zij daarom ook tegen Gods Woord?

Waar aldus, geachte Red.! de Ver. voor H. O. onze Kamper School *principieel* niet erkent, en, 2e haar reël veracht, zoo blijkt dan dat heel het Concept voor de Kerk des Heeren een *totale onmogelijkheid is geworden!*

Immers, zoo ik, in rechten, als persoon *niet* erkend word, hoe ter wereld is het denkbaar, dat iemand een contract zal aangaan met dengene die hem tegenstaat en . . . *niet erkent!*

Zal dan de Kerk des Heeren (afgedacht van haar heilig privilege) dat *mogen aanvaarden?*

Dat zij verre! Zal dan de a. s. Generale Synode, met reden én met een gerust gemoed voor het aangezicht van God Drieëenig, daarop kunnen ingaan? ‘t Is haast niet denkbaar!

M.i. is het C.-C. ook in strijd met het „publiek rechtelijk karakter” der Kerk (zie Ons Program bl. 386); is dit zoo, is dan het „Concept” wel naar „Gereformeerde beginselen”?

Met de plaatsing van deze regelen zoudt U, Hooggele. Br. Red., mij zeer verplichten; hopende dat u dit zal toestaan, teeken ik mij,

Uw Br. in Chr.,

J. W. VAN DEN BOS.

Foorburg, 21—7—'02.

ZAANDAM, 22 Juli 1902.

Aan de Redactie van „de Bazuin.”

Geachte Redactie!

In het laatste nummer van uw blad kwam de Agenda voor van de in Augustus te houden Generale Synode en is het naar aanleiding daarvan, dat wij U beleeft verzoeken het volgende een plaatsje in „de Bazuin” te willen inruimen.

In genoemd Agendum kwamen alle besluiten voor der Prov. Synodes aangaande het bekende advies der 25, en is daar wel uit op te maken, wat de uitslag zal zijn. Toch meenden wij, vóór een besluit genomen werd, het volgende onder de aandacht uwer lezers te moeten brengen.

Zijn door alle Classicale vergaderingen de besluiten van instemming met het Concept-Contract aangenomen, en zoo neen, welke bezwaren deden zich voor?

Hebben de verschillende Kerkeraden, op de hoogte van de sym. of antipathie met of tegen het C.-C., wel de gevolgen overwogen, die aanneming daarvan voor iedere plaatselijke Kerk ten gevolge zouden hebben?

Was het niet raadzaam geweest in iedere gemeente de leden bijeen te roepen om een zoo ingrijpend voorstel onder biddend opzien tot God met elkander te bespreken?

Wij gelooven, dat de beantwoording dezer vragen veel te wenschen zal overlaten en geven daarom het volgende aan de broeders afgevaardigden ter Generale Synode ernstig in overweging, om aldaar in behandeling te brengen:

„De Generale Synode, vergaderd te Arnhem, gehoord het Concept-Contract, benevens de verschillende uitspraken der Prov. Synodes, gelet op de bezwaren bij haar tegen genoemd Contract ingediend;

„gelet op het besluit der Generale Synode van Groningen, dat de Theologische School te Kampen *zou blijven* een eigen inrichting „der Kerken;

„gelet op het feit, dat sedert dien tijd „van de zijde van de broeders van 1886 „steeds getracht is, die eigen inrichting der „Kerken te doen vervallen;

„overwegende, dat de ineen-smelting van „1892 de rust in de Kerken niet heeft doen „terugkeeren, doch veel meer verminderd;

„overwegende, dat aanneming van genoemd „Contract tot scheuring in de Kerken „anleiding zal geven,

„besluit: „Bedoeld Concept-Contract niet in behan- „deling te nemen, als zijnde de Kerken niet „rijp voor zoo ingrijpenden maatregel en „gaat over tot de orde van den dag.”

U, Mijnheer de Redacteur, dankzeggende voor de verleende plaatsruimte, hebben wij de eer te zijn,

P. Verdam Az., P. Verdam Jr., G. Kerkhoven Pzn., Hk. Dekker, C. Dekker Hzn., R. Pos Gzn., H. Huisman, H. Kruyver, P. Lak, J. Bruin Azn., Corn. Dekker Jr., P. de Vries Gbn., K. Kan Dzn., J. van Delft, C. Busch, P. Dekker Czn., W. Offenbergh, C. Ph. Boekhoff en vele anderen.

M. de R.!

Met zeer groote belangstelling M. d. R. heb ik gedurende een aantal weken gevolgd, wat in de respectieve bladen, en bijnam in *Bazuin* en *Heraut*, omtrent de vereniging van Theol. School en Vrije Universiteit geschreven werd. En zonder nu in elk opzicht in te stemmen met wat ik las, meen ik toch te kunnen zeggen, dat ik met groote ingenomenheid kennis nam, van wat door de pers ons Gereformeerde volk werd voorgelegd. — Door al dat geschrijf is openbaar geworden, wat in hoofd en hart omging.

Het is het beste te lezen wat er geschreven wordt en het is altoos gevaarlijk om iets tusschen de regels te lezen. Gissen doet missen.

Nu is er in al dien tijd zeker veel klare

wijn geschonken, maar ook veel, wat wel wat al te sterk gekleurd was, en de vraag deed rijzen, of men hier wel zuivere echte wijn schonk, of men ook iets voorzette, dat aan echtheid deed twijfelen. Men proefde er een bitter smaakje aan, en dit was veracht.

Toch is door al het geschrijf openbaar geworden, wat in zeer vele gemoederen leeft, en dan mag zeker met grooten dank aan den Heere worden geconstateerd, dat bijna zonder uitzondering, al onze mannen broeders gezegd hebben, dat eenheid van opleiding alleszins gewenscht is.

Niemand die het anders wenschte. En waarom ook? Wie zou durven zeggen, dat het zoo erg goed is, dat er tweeheid van opleiding is in de Geref. Kerken?

Er behoeven geen twee Scholen te zijn, en tweeërlei opleiding is ongetwijfeld eene fout, wanneer men daar ook mee heeft, tweeërlei richting. Van richtingen toch in den zin van theologische stelsels, mag zelfs naar mij voorkomt, indien het de Geref. leer betreft, geen sprake zijn in onze Geref. Kerken.

De hoofdlijnen moeten parallel loopen.

Hierover wil ik thans niets zeggen. Ter plaatse waar dit behoort zal dit wel door onze woordvoerders gezegd worden. Evenmin wil ik resumeren wat sinds maanden omtrent de vereniging en het C.-C. gezegd is.

Wat ik wel wil, is de vraag te doen aan al de mannen broeders, die ter Synode trekken, of zij, na al het gehoorde, en na inzage genomen te hebben van al de amendementen en de bezwaarsstukken van Classen of Kerkeraden, het werkelijk raadzaam achten, *thans* de vereniging van School en Univ. te beproeven.

Naar het ons voorkomt, is de zaak zoo helder als glas, en behoeft men er in Arnhem geen dagen over zoek te brengen, of men het ook zoo zou kunnen schikken en plooiën, dat deze beide inrichtingen tot één kunnen gemaakt.

De vraag is niet, of de broeders er rijp voor zijn. Het zal wel blijken, dat zij er *niet* rijp voor zijn, en waar zij niet met een „mandat imperatif” ter Synode gaan, daar weet elk en een iegelijk wel, hoe de broeders onderling denken, ofschoon ook in deze materie in Arnhem wel verrassingen bereid zullen worden.

Neen, de groote vraag is of de Kerken rijp zijn voor zulk eene onderneming als men op touw wil zetten.

En dan mag veilig geantwoord worden: NEEN!

Er zijn wel Kerken, althans Kerkeraden, die er vrij sterk voor zijn, maar er zijn ook vrij wat, die er vlak tegenover staan, die half om half gaan, en waar eene kleine minderheid er tegen gekant is. Het mag veilig gezegd: *de Geref. Kerken g.t. zijn er niet voor*. Men is er niet rijp voor. Het is niet in het bewustzijn opgenomen, men is er niet van doordrongen, dat tweeheid van opleiding uit meer dan één oogpunt schadelijk is. Kleinigheden, en kleine gevoeligheden zijn te boven te komen, maar wanneer het beginselen raakt gaat men gevaar. Wanneer twee vaders en moeders erg voor het huwelijk van een hunner zonen en dochters zijn, en de jongelui er tamelijk tegen gekant zijn, gaat het huwelijk in den regel zeer slecht. Pas dit nu toe op de aanhangige kwestie en wij zijn klaar. De vraag, of de vereniging in '92 noodig was, ontvangt geen ontkennen, maar wel of men één geworden is. Er ligt in de geschiedenis groote leering. En nu is het onbetwist waar, dat er zeer weinige Kerken zijn te stad of lande, waar men bij ineen-smelting ook *ineensmolt*. Het is tot nu toe en lijmen en krammen geweest. Wat men ook zegge en waar men mee dekke, overal ziet men barsten en scheuren of er is lekkage. En waar deze leering voor de hand ligt, daar is het mijns bedunkens niet moeilijk hoe het op de Synode moet en zal gaan.

Het beste werk dat de Synode dit jaar kan doen is, diep te gevoelen en te doen gevoelen, dat de Kerken voor deze zaak nog niet rijp zijn, dat uit deze gewichtige zaak al het broekastachtige verwijderd moet worden en dat gelijk het koren op het veld rijp wordt na bezomering en bewintering, ook deze zaak eerst dan ter tafel kan komen om ten finale beredderd te worden, wanneer de Kerken in eigen boezem doordrongen zijn van deze groote en machtige gedachte: God wil het!

U vriendelijk verzoekende bovenstaande in de *Bazuin* op te nemen, heb ik de eer te zijn

C. M. W. PLET.

Wesep.

Mijnheer de Redacteur!

Aangenaam zal het mij zijn, indien gij in het e.v. nummer van *de Bazuin* het hier volgende nog wilt opnemen.

De verledene week schreef ik: „In de daaropvolgende *Heraut* werd een boor dit veel gelezen blad enz.”, maar gedrukt werd er: „VOOR” enz.; alsmede: „k Ging mee, wachtend op hetgeen de Kerken zeggen zouden”. En gedrukt is er: „ zeggen konden”.

En daar door mij kortheidsshalve niet gemotiveerd werd, wat door mij in den laatsten volzin is gezegd, is niet duidelijk uitgekomen, wat ik eigenlijk zeggen wilde. Vergun mij daarom thans nog de motivering.

Deze volzin luidt: „Als zij (de Kerken) ze (de eigen Inrichting) kwijt zijn, krijgen zij haar, naar den mensch gesproken, nooit weer, ook niet als er conflict tusschen de Vereniging voor Hooger Onderwijs en de Kerken komt.” Voor mij is dat, *naar den mensch gesproken*, zoo, omdat, ten 1e, de meeste Kerken aan den kant der Vereniging staan, en daarom wel geen conflict denkbaar is, waarbij de Kerken zich gemeenschappelijk tegenover de Vereniging zullen stellen; omdat, ten 2de, dientengevolge bij een conflict het tamelijk voor de hand ligt, dat de meeste Kerken het in dat geval met de Vereniging zullen eens zijn; omdat, ten 3e, de Kerken met het oog op het dan weer

verkrijgen van eene eigene Inrichting met-
daad zoo goed als geheel afhankelijk zijn
van de Hooggeleerden. Willen de Hoog-
geleerden niet, dan zal er in den regel niets
of bijna niets van komen. De invloed van
de Hooggeleerden is immers groot, en de
voorraad van gewenschte Hooggeleerden is
zoo klein. Daar komt nog bij, dat die hoog-
geachte mannen ook menschen zijn, en het
Hooggeleeraarschap aan eene Universiteit niet
zoo gemakkelijk verwisseld wordt voor het
Hooggeleeraarschap aan eene eigene Inrichting
der Kerken; en omdat, ten 4de, afbreken
schier altijd veel gemakkelijker gaat dan
opbouwen. In casu begint men, zooals de
geschiedenis ons heeft geleerd, met wat water
in den wijn te doen, daarna nog eens wat,
enz. enz.

Is om die redenen, dat ik de vrijheid
nam, om het niet met den hooggeachten
Redacteur van *De Heraut* eens te zijn, toen
deze over een zoodanig conflict schreef alsof
dat voor de Kerken geen groot bezwaar zou
opleveren, en dat zij, in dat geval, zoo goed
als aanstands weer klaar zouden wezen.

Omdat voor mij het tegendeel vaststaat,
schreef ik er over gelijk ik den nu geciteer-
den volzin deed.

A. LITTOOIJ.
Middelburg, 1 Augustus 1902.

ALMELO, 30 Juli 1902.

Hooggeel. Heer Redacteur,

Met zekeren schroom waag ik het iets in
het midden te brengen omtrent de opleiding.
Toen ondergeteekende in den aanvang
kennis nam van het C.-C. dacht ik, daar
kan voor ons, voorstanders van het hebben
en bevestigen eener Eigene Inrichting, niet
veel tegen zijn.

Ja zelfs, ik redeneerde aldus: als er 25
broeders, w. o. vele mannen, die met talent
in de bres zijn gesprongen tegen het pogen
om de Theol. School weg te moffelen, een-
parig tot deze conclusie komen, dan zal er
ook in den boezem der Kerken, al zij het
met eenige opoffering, wel eene hartelijke
instemming en begeerte zijn om de Scholen
tot eenheid te brengen.

Hoe ben ik echter ontuchtend, jammerlijk
ontuchtend!

Nog steeds houdt deze quaestie de ge-
moederen in beroering en zegt de een "ik
ben van Kampen" en de ander "ik ben van
Amsterdam". Reeds hebben velen van onze
mannen gemeend een forsche poging te moe-
ten doen om de dreigende lawine voor de
School af te wenden, en zijn er nu reeds vele
bezuurden in den lande opgestaan om te
getuigen voor het behoud en 't blijvend ka-
rakter der School; en ter andere zijde zijn
mannen-broeders op de jaarvergadering der
V. U. gekomen en hebben gezegd: "een-
heid is niet gewenscht; twee Scholen is niet
te veel"; "de School, die doceert om de
Wetenschap zelve, zal opgaan in de Vak-
school", (n.b. "Vak-school", waar onze Kerken
zoo met zegen en eere onze predikanten
van oogsten.)

Nog verder, de Vereniging voor Hooger
Onderwijs schijnt te meenen, dat de aan-
neming van het Contract de zeldzaamste,
de grootste concessie is, die der Kerken geboden
mag worden, terwijl ze de Statuten niet
wijzigt, zoodat H.H. Directeuren zonder vol-
macht zijn om te handelen.

Met broeder Grosheide op de jaarverga-
dering te Arnhem ben ik het na lezen en
herlezen van het voor en tegen dan ook
volkomen eens "dat de Scholen thans niet
vereenigd moeten worden"; alleen bij mij
weegt een ander motief; dit n.l.: door dezen
voorslag aan te nemen, zal de vrede bij lange
na niet hersteld zijn; wij moeten *nog langer*
gescheiden staan, en wel tot zóólang, dat er
een hartelijke begeerte in onze Kerken ge-
vonden wordt om de Scholen één te doen
zijn en *aller handen* in een geslagen worden,
om het monster "Revolutie en Evolutie" op
elk terrein des levens te bekampen.

Ik hoop dan ook, dat straks onze Generale
Synode dit voorstel met algemeene stemmen
moge verwerpen, opdat eenheid van opleiding
ons niet brenge "gedeelheid in de Kerken".
Broeders, dat mag niet gebeuren; alles
dielt ondergeschikt gemaakt aan de groote
"Vereniging van alle Gereformeerden in den
lande", zelfs al zullen Theol. School en Theol
faculteit nog jaren gedeeld staan.

Zo lang dit besef niet rijp is, zal elke
voorslag niet bevredigen en zal telkens nu de
eene dan de andere partij er niet van gediend
zijn.

U Hooggeachte en Hooggeel. Heer Redac-
teur dankend voor de ruimte, blijf ik de a. s.
Synode-afgevaardigden wijsheid van den Kon-
ing der Kerke toebiddende,

Uw Dic. Dn. en Broeder,

D. SLETTENAR HZN.

AMSTERDAM, 25 Juli 1902.

Hooggeel. Heer!

Heden avond werd mij even ter lezing
aangeboden de *Bazuin* van deze week, waarin
voorkomt het behandelde in de namiddag-
vergadering der Vereniging voor H. O. op
Gereform. grondslag, Woensdag 26 Juni l.l.
gehouden.

Tot mijn leedwezen moet ik U berichten,
dat de *Heraut* dit jaar een zeer onvolledig
en onjuist verslag van die Vergadering ge-
geven heeft. Het lust mij niet dit hier in
het breede aan te toonen, maar daar ik
hoorde dat Ds. W. H. Gispens onlangs ook
reeds captie over het door mij gesprokene
gemaakt heeft, wil ik hier alleen een tweetal
onjuistheden vermelden. In de eerste plaats
heb ik niet gesproken van een rapport door
H.H. Curatoren der Theol. School in 1877
uitgebracht, maar het jaar 1857 genoemd,
terwijl ik ook volstrekt de naam van vak-
school voor de Theol. School niet voor mijne
rekening genomen heb, maar alleen, om voor
mij geldende redenen, aangevoerd heb dat dit
van zekere zijde gezegd was.

Ik meende U dit even te moeten mede-
deelen, het geheel aan U overlatende om
er al of niet gebruik van te maken. Aan
het Bureau der V. U. heb ik reeds kennis
gegeven, dat mocht het Bestuur der Vereen.

voor H. O. het verslag van de *Heraut* als
officieel verslag der Vereniging gebruiken,
ik, wanneer de Heere mij daartoe de ge-
legenheid geeft, in de volgende vergadering
daartegen in verzet hoop te komen.

Met verschuldigde hoogachting, Hooggeel
Heer,

Uw dic. dienaar

G. H. A. GROSHIDE.

Geachte Redactie!

Deze week in Apeldoorn zijnde, zag ik
door de welwillendheid van mijnen vader
eenige brieven, waarin voorkwam dat onder-
geteekende beschuldigd wordt, de overbrenger
te zijn van het dezer dagen weersproken
stuk in de *Heraut*, getiteld "Mag dat?"

Openlijk wensch ik daarom te verklaren,
dat dit *niet het geval* is; noch schriftelijk
noch mondeling heb ik hieraan deel gehad.

Gaarne zou ik de geachte redactie van
de *Heraut* willen verzoeken om deze ver-
klaring te bevestigen.

Hoogachtend,

Uw dic. dn.

N. DIEMER, v. d. m.

Munnekesijl.

De Kerkeraad nam met op één na alle
stemmen het volgende voorstel aan, ook met
het oog op de gemeente in 't algemeen:

De Kerkeraad der Ger. Kerk te Zuidhorn
heeft behoefte voor de Gen. Syn. uit te spreken,
dat hij de Eigen Inrichting voor de oplei-
ding tot den Dienst des Woords geheel on-
afhankelijk en zelfstandig wensch behouden
te zien. Tevens verzoekt de Kerkeraad dat
de Synode bepaale, dat de Classen, die de
samenkomsten van Curatoren en Hooggeleerden
samenroepen hebben, de kosten der ver-
gaderingen (volgens het verslag der Curato-
ren, ad f 873) aan den Penningmeester der
Theol. School restitueeren. Dit schrijven is
verzonden aan de Gen. Synode.

Namens den Kerkeraad,

P. RAKKER, Scriba

Zuidhorn, 5 Aug. 1902.

Boekaankondiging.

*Geschiedenis der Hervorming in de 15e,
16e en 17e Eeuw. (Van John Wielhoff en
Johannes Huss tot op den vrede van Munster
en Osnabrück in 1648) beschreven voor het
Nederlandsche volk door R. Huzen. Does-
burg, J. C. van Schenk Brill.*

Van dit werk, dat in 20 of 21 afleve-
ringen à f 0.35 compleet is, verscheen reeds
de dertiende aflevering. Daarin is de Schrijver
gekomen tot den dood van Calvijn en maakt
bij een aanvang met de Kerkhervorming in
Duitschland, Denemarken, Zweden en Noor-
wegen. Het is een boek, dat de geschie-
denis der Hervorming op aanschouwelijke
wijze aan het volk verhaalt.

BAVINCK.

CORRESPONDENTIE.

Bij de Redactie berusten nog verschillende
stukken over het opleidingsvraagstuk. De
geachte inzenders mogen het haar ten goede
houden, dat deze thans niet meer geplaatst
worden. De *Bazuin* heeft met bijzondere
vrijgevigheid en met groote onpartijdigheid
hare kolommen opengesteld voor allen, die
over deze belangrijke quaestie een woord op
het hart hadden. Maar zij moet hier thans
een einde aan maken. De volgende week
komen de Kerken in Synode saam, en dan
is aan haar het woord. En na de Synode
begint er, naar wij hopen, eene nieuwe pe-
riode. — RED.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
JAN PAUWEL GEERTSMA
EN
ANTJE KOOLSTRA.
COEVORDEN, 4 Augustus 1902.
DOKKUM.

SOLI DEO GLORIA.

Den 15 Aug. a. s. hopen wij,
zoo de Heere wil, met onze ge-
liefde Ouders en Behouders
GARMT JANS VENHUIS

EN

CORNELIA STEENHUIS

hunne *veertig-jarige Echt-
vereeniging* te herdenken.
Spare de Heere ze nog tal van
jaren voor ons!

Hunne dankbare kinderen.

UITHUIZKERMEEDKN,
Aug. 1902.

Heden overleed zacht en
kalm, in de hope des eeuwigen
levens, na een geduldig lijden
van drie maanden, mijn geliefde
Echtgenoot, Vader, Behoud-
en Grootvader, de Heer

Jasper Johannes de Vries,
in den ouderdom van ruim 65
jaar, waarvan wij 44 jaren in
den Echt verbonden waren.

Zeer zwaar treft ons dit
verlies, doch de vaste hoop dat
hij thans juicht voor den troon
Gods, lenigt onze diepe smart
WED. J. J. DE VRIES (RIJSEN-
geb. REITSMA, BURG.

J. DE VRIES, } AMSTERDAM.
E. DE VRIES, }
geb. APPELO,
L. DE VRIES, }
P. DE VRIES, }
geb. HOOGENDIJK,
P. DE VRIES, } RIJSENBURG.
RIJSENBURG,
31 Juli 1902.

Heden ontsliep tot onze diepe
droefheid, na eene korte onge-
steldheid, in den ouderdom van
ruim 44 jaren, en na eene ge-
lukkige Echtvereeniging van 13
jaren, onze zeer geliefde Echtge-
noot en der kinderen zorgdra-
gende Vader, de WelEw. Heer

Arie van der Linden.

sinds 1885 predikant bij de
Gereformeerde Kerken Mocht
hij tot 1893 eerst in de Gemeente
Axel, en daarna te dezer plaatse,
soms afgebroken door licha-
melijke ongesteldheid, met opge-
wektheid en blijdschap des harten
den vollen raad Gods ve kondi-
gen, tot onuitsprekelijken troost
is het ons in onze groote smart,
dat hij den goeden strijd des
geloofs gestreden hebbende, thans
de kroon der rechtvaardigheid
ontvangen heeft.

M. VAN DER LINDEN—KELLER,
en Kinderen.

SCHOONDIJKE,
3 Augustus 1902.

Heden ontsliep in zijn Heere
en Heiland, onze geliefde Herder
en Leeraar

Ds. A. van der Linden,
die bijna 9 jaren de Gemeente
naarmate zijner gaven en krachten
bearbeidde. Heilige de Heere
dezen weg der smarte aan zijne
Gemeente, en trouste hij de diep-
bedroefde Weduwe, hare nog
juugde kinderen en hare be-
teekeningen.

Namens den Kerkeraad
der Gereformeerde Gemeente,
A. J. DU BURCK, Pres.
JOHS. RISSEEUW, Scriba
SCHOONDIJKE,
3 Augustus 1902.

's Heerenloo.

Wie als

VERPLEGER

of als

VERPLEEGSTER

onder de idioten wensch werkzaam
te zijn, zie de hiervan bericht aan den
directeur van "s Heerenloo" te
ERMELDO.

Ger. Kerk Halfweg

Uitgeloot No. 19.

C. v. BAREN.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE ZETTEN.

Het tweede toelatingsexamen zal
D. V. worden gehouden op Dinsdag 2
September.

Aangifte vóór 20 Augustus bij den
Rector.

De lessen zullen worden hervat op
Woensdag 3 September.

De Rector,

Dr. W. H. KRAMER.

School met de Bijbel te Epe.

Ter oprichting daarvan met harte-
lijken dank ontvangen van N. N. t.
Nijkerk (G) f 4, van de B.B.A. ten
Have te Hilversum f 1, A. van Loo te
Oldebroek f 1 en H. Roskam te Barne-
veld f 2.50. B.B. en Z.Z. gedenkt ons
in liefde. De Kerkeraden, die dezer da-
gen onze circulaire ontvangen, gelieven
ze te lezen en aan onze behoeften te
gedenken. Dat geve de Heere!

Namens het Bestuur enz.

J. J. BAJEMA, Voorz.

Epe, Aug. 1902.

GLOED

voor Kerkverwarming.

0 zoo gemakkelijk en voordeelig.

Zonder reuk of walm.

Adres: algemeene Brikettenhandl
Oppert 80, ROTTERDAM

HUWELIJK.

Voor jongelieden, die in het huwelijk
wenschen te treden, is op het mooiste
gedeelte van het Sarphatipark te
Amsterdam te huur, een *modern
BOVENHUIS*, huurprijs f 300.—
per jaar. Onmiddellijk te aanvaarden.
Te bevragen bij d. Makelaars
TEIXEIRA DE MATTOS & VAN
DER VIJGH, Sarphatipark 135 te
AMSTERDAM.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Het tweede admissie-examen zal gehouden
worden op Dinsdag 2 Sept. a. s. des morgens
te 9 uur, waarvoor men zich tot het einde van deze
maand kan aanmelden bij den ondergeteekende. De
lessen worden geopend op Woensdag 3 Sept. a. s.

De Rector,

Dr. Johs. KAPTEIJN.

Vereen. Christel. Bibliotheek.

Sedert 1897 gevestigd te Nijkerk.

Heden verscheen als 6e of laatste deel van den 5en jaargang:

Uit fel bewogen tijd

DOOR

A. v. d. FLIER.

Prijs f 2,50 ingen., f 2,90 geb.

Mede verschenen in dezen jaargang:

Dr. A. J. TH. JONKER. Voor donkere dagen.
R. FREUDENBERG. Dr. David Livingstone
HENN. BREDIUS. Kerstzegen, en andere schetsen.
E. NIJLAND. Japan en de Japannezen.
ARMIN STEIN. Elisabeth van Brandenburg.

Deel I is totaal uitverkocht doch wordt spoedig herdrukt.

Zij die nog op dezen jaargang intekenen, ontvangen de voorhanden deelen omgaand en »Voor donkere dagen» bij verschijning van den nieuwen druk.
De prijs van den complete 5en jaargang, bestaande uit 6 boeken, is
f 5,— ing., f 7,10 geb.

G. F. CALLENBACH, Uitgever.

STEENWIJKER

BEDDEN FARIËK,

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en
Gestoomde nieuwe Veeën.

Citcheu, Wollen en Molton deken en

Bedtijken in alle soorten.

Linnen bedtijken in het blauw met

koorden, in het rood zonder koorden.

No. 1. Het nieuwe Reclame-

bed w.o. een Wollen, een Citcheu, een

Molton deken, voor 2 pers. 50 pd. vee-

ren, geen grooten, 1 tijk en een bed,

peluw, 4 kussens, overtrek voor bed en

peluw voor f 33, en voor f 35.

Een extra 2-pers. Bed, waarin

42 pd. v., ook voor f 33 of f 35, met

50 pd. veeën, verder ook f 38, f 40,

f 45, f 50. PRIMA KAPOK.

Een satijnbed met prima Kapok w.o.

een Wollen, Citcheu en Molton deken

en een Overtrek, 1 bed, 1 peluw, 2

kussens voor f 24.

1 gewoon Bed, prima Kapok als bo-

venstaande voor f 22,50.

Er is nog nooit eenige aanmerking

gemaakt.

Veeën tot in de fijnste soorten voor-

radig, rembour, vrij zicht en monsters

gratis.

Boven f 10 franco. Veeën 30, 35,

40, 50, 60, 70, 80 cent, f 1, f 1,20.

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

Een lamp voor den voet.

De *Intekenlijst* op dezen meer
en meer gezocht

SCHEURKALENDER

is verzonden en op een ste aanvraag voor
een ieder te bekomen, die tegen *flinke
provisie* er mee wil werken.

Het schild is fraaier dan ooit. De
inhoud is Gereform. De prijs is
40 cent.

Wie eenmaal dezen SCHEURKA-
LENDER heeft gebruikt, verlangt
geen anderen. Het debiet neemt jaarlijks
toe. 't Is een sieraad aan den wand en
goede lectuur voor elken dag des jaars.
Kampen. ZALSMAN.

Calvinisme en Methodisme.

Een lezing voor Patrimonium

DOOR

J. BOUMA,

boekh. Akkerwoude,

à 10 cent te verkrijgen bij hem.

Leesgezelschappen.

Bij ZALSMAN te Kampen is
verschenen:

De gemeenschap

der heiligen,

DOOR

J. van ANDEL,

Predikant te Gorinchem.

226 bladz., post 80.

Prijs f 1,40, geb. f 1,80.

Van het Bijblad van

„Wat zegt de Schrift?”

onder red. van Prof. L. LINDEBOOM,

zijn No. 5 en 6 alom verzonden.

Dit dubbel No. van 30 bladz. bevat
o.a., op veler verzoek, de

„VERKLARING en STELLINGEN”

van de Hoogl. der Theol. School, Baz.

12 Maart 1901.

No. 1 van het Bijblad is uitver-

kocht; nog ex. te verkrijgen van No.

2, à 10 ct., No. 3 en 4 à 15 ct., en

No. 5 en 6 à 20 ct.

Het Bijblad wordt D. V. voortge-

zet, vooreerst tot Dec. a. s.; dit Vervolg

kost, franco p. p., 30 ct., en voor

de abonnees op »W. z. d. S.?” 20 ct.;

het wordt niet, gelijk met No. 1—6

is geschied, gratis aan de Geref.

Kerkeraden gezonden. Liefst vóór

15 Aug. opgave aan den uitg. Gez.

MEERBURG te Heusden.

DE NIEUWE DRUK

van

Het Nieuwe Testament

met volledige Kanttekeningen van den
Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045
bladz. groot, en kost in fraaien halflede-
ren band f 4,50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Kampen. ZALSMAN.

Verschenen:

KORTE LIJNEN

***** UIT DE *****

***** KERKGESCHIEDENIS,

***** getrokken door *****

***** T. BOS, *****

***** v. d. m. te Dokkum.

Uitgave van JAN HAAN te Groningen.

Prijs f 0,80, in linnen band f 1,10.
